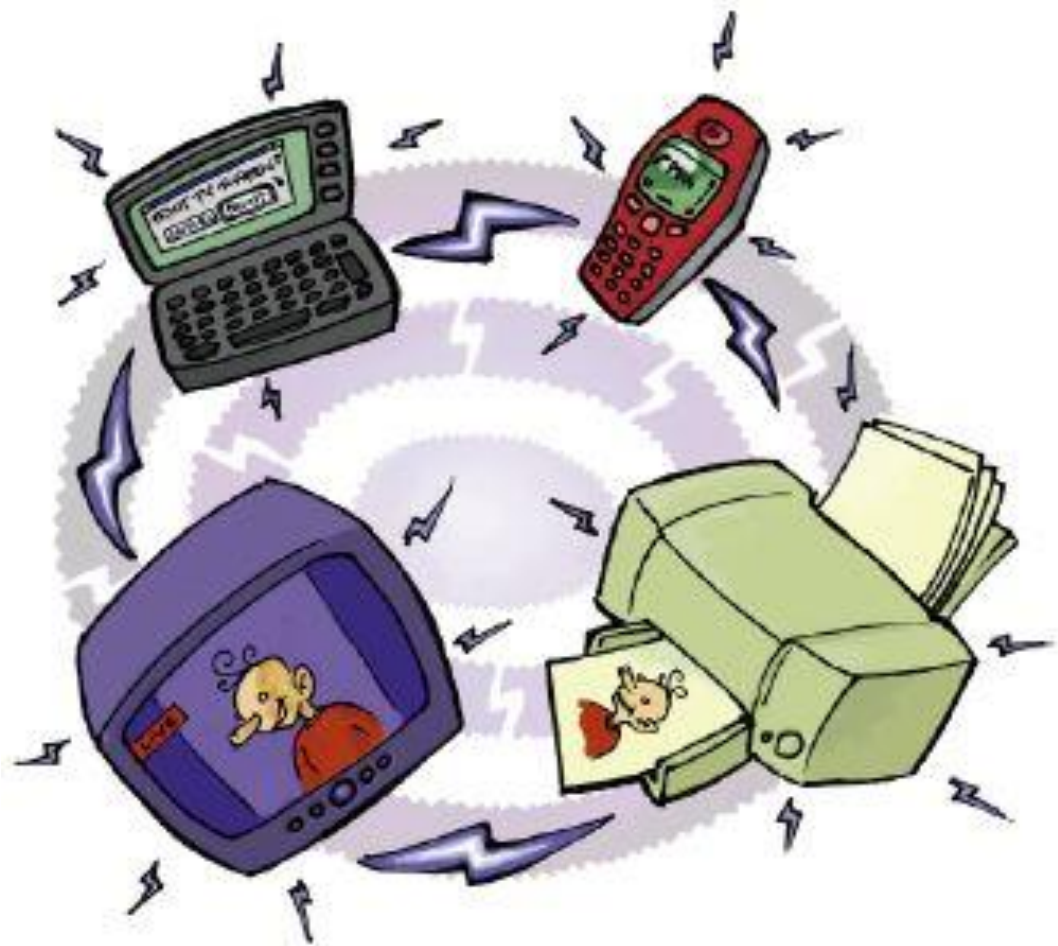

*KAJAANIN KESKUSKOULUN
VALINNAISAINEET 8.- 9.-LUOKILLE
2022 – 2024*

Kajaanin keskuskoulu

Väinämöisenkatu 28

87100 Kajaani

p. 044 7147 592

Erna Huhtala, rehtori

040 1677 268

erna.huhtala@edukajaani.fi

Pasi Auvinen, apulaisrehtori

044 7147 678

pasi.auvinen@edukajaani.fi

Hannu Komulainen, opinto-ohjaaja

044 7100 996

hannu.komulainen@edukajaani.fi

Elisa Karhu, ko-opettaja, oppilaanohjaus luokilla 7B, 7C ja 9D

p. 044 7970 836

elisa.karhu@edukajaani.fi

Heikki Räihä, opettaja 7E

p. 044 7147 545

heikki.raiha@edukajaani.fi

OHJEITA OPPILAALLE JA HUOLTAJILLE

Valinnaisainetoiveiden lähtökohtana tulee olla oppilaan oma kiinnostus valittavia ainetta kohtaan. Lisäksi kannattaa:

- ottaa selvää valinnaisaineiden sisällöistä ja toteuttamisesta
- tehdä itsenäiset valinnat (ei kavereiden mielipiteiden mukaan)
- huomioida terveydelliset tekijät (esimerkiksi pölyallergia)
- miettiä tarkasti myös varavalinnat
- muistaa, että valinnaisaineet vaikuttavat päättöarviointiin
- **muistaa, että valinnaisaineen vaihtaminen kesken opintojen ei ole mahdollista ilman erityisen painavaa syytä**

8. ja 9. luokalla oppilaalla on kolme kahden tunnin valinnaisainetta (yhteensä 6 viikkotuntia molemmilla luokilla). Opetussuunnitelman mukaan **yksi näistä on ns. TT-jatkuva** (jatkuva taito- ja taideaine), joka arvioidaan jatkumona 7.-luokalta 9.-luokalle, ja siitä tulee päättötodistukseen yksi numero. Jatkuvia taito- ja taideaineita ovat Kotitalous (TT-jatkuva), Kuvataide (TT-jatkuva), Käsityö (TT-jatkuva), Liikunta (TT-jatkuva) ja Musiikki (TT-jatkuva).

Kaksi muuta toteutuvaa valinnaisainetta voivat olla myös taito- ja taideaineita (**syventäviä valinnaisaineita, SV**) tai muita valinnaisaineita (**soveltavia valinnaisaineita**). Näistä tulee päättötodistukseen erillinen arvosana, vaikka oppilas olisi opiskellut kyseistä ainetta 7.-luokalla. Haettaessa toiselle asteelle **ammattilliseen koulutukseen** lasketaan yhteisen oppiaineen numerosta ja siihen kuluvaan syventävän valinnaisaineen numerosta keskiarvo, joka otetaan huomioon laskettaessa yleisen koulumenestyksen keskiarvoa ja painotettavien arvosanojen keskiarvoa.

Musiikkiluokkalaisella valinnaisuus koostuu musiikista (4 vkt), sisältäen hänen painotetun musiikkinsa ja TT-aineen. Lisäksi musiikkiluokkalainen valitsee yhden muun valinnaisaineen (2 vkt) 8.- ja 9.-luokkaa varten ja tälle varavalinnat.

Oppilaat, jotka ovat **5. luokalla aloittaneet saksan kielen (A2-kieli) opinnot**, jatkavat saksaa valinnaisena aineena yläkoulussa.

Valinnat tehdään sähköisesti kotona oppilaan Wilmassa. Valinnaisaineista muodostetaan kolme palkkia. Oppilas valitsee jokaisesta palkista yhden varsinaisen valinnan sekä varavalinnan. Varavalinnat huomioidaan, kun

- riittävän suurta opetusryhmää ei muodostu
- opetusryhmän koko kasvaa liian suureksi tai
- valinnaisainetunnit (toiveet) menevät lukujärjestyksessä päällekkäin

KAJAANIN KESKUSKOULUN TUNTIJAKO			
OPPIAINE	7. lk	8. lk	9. lk
Äidinkieli ja kirjallisuus	3	4	3
A1-kieli, englanti	2	2	3
B1-kieli, ruotsi	1,5	1,5	1
Matematiikka	3	4	4
Biologia / maantieto	2	2	3
Fysiikka / kemia	2	3	2
Terveystieto	1	1	1
Uskonto / elämänkatsomustieto	1	1	1
Historia	2	2	
Yhteiskuntaoppi			3
Musiikki	2		
Kuvataide	2		
Käsityö	3		
Liikunta	2	3	2
Kotitalous	3		
Oppilaanohjaus	0,5	0,5	1
Yhteiset aineet	30	24	24
Valinnaisaineet		6	6
YHTEENSÄ	30	30	30
A2-kieli, saksa		+1	+1

JATKUVA TAITO- JA TAIDEAINE, TT-AINE:

TT Kotitalous

Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa taidolla. Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitetään kanssaihmisistä huolta pitäviksi lähimmäisiksi ja kasvatetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta asunnon hoitamiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen, yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

TT Kuvataide

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille.

Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

TT Käsityö

8. ja 9. vuosiluokilla on mahdollisuus valita kahden tunnin käsityö, jonka sisällä oppilas voi työstää sekä pehmeitä että kovia materiaaleja. Oppilaalla on mahdollisuus saada lukuvuoden aikana ohjausta sekä tekstiili- että teknisentyön opetukseen perehtyneiltä opettajilta.

Jokainen oppilas etenee omaan tahtiin oman taitotasonsa mukaan ja valitsee itse aihepiirinsä oman mielenkiinnon mukaan kuitenkin siten, että hän tutustuu monipuolisesti erilaisiin materiaaleihin ja tekniikoihin. Tarvittaessa opettaja antaa oppilaalle tuotesuunnittelu- ja ongelmanratkaisutehtävän työskentelyn avuksi.

TT Liikunta

Yläkoulun liikunnanopetuksen päätavoite on ohjata oppilasta liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilas opiskelee liikuntataitoja ja tietoja, joiden avulla hän voi harrastaa itsenäisesti liikuntaa. Tavoitteena on, että oppilas oppii arvostamaan omaa kehoaan, oppii tuntemaan liikunnalliset vahvuutensa ja motivoituu huolehtimaan hyvinvoinnistaan liikunnan avulla. Oppilas kokee pätevyyden, yhteisöllisyyden ja ilon kokemuksia liikuntatilanteissa ja oppii nauttimaan liikunnan tuottamista fyysistä ja psyykkistä tunteista. Oppilas oppii fyysisen kunnon hoitamisen perusteet.

8-9 luokkien paikalliset painotukset:

- Itsenäiseen liikunnan harrastamiseen tarvittavien erilaisten liikuntataitojen opiskeleminen eri liikuntamuodoissa
- Liikuntatehtävien yksilöllistäminen pätevyyden kokemusten varmistamiseksi, liikunnallisen itsetunnon vahvistamiseksi sekä oppilaan autonomian ja osallisuuden tukemiseksi
- Oppilaiden osallisuus liikunnan tuottamisessa
- Paikallisiin liikuntamahdollisuuksiin tutustuminen

TT Musiikki

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia. Musiikin tunneilla opetellaan yhdessä

perustiedot ja -taidot seuraavissa soittimissa: koulusoittimet (mm. laatat ja rytmisoittimet), kitara, basso, rummut ja koskettimet.

Musiikin tunneilla oppilas:

- oppii soittamaan valitsemallaan instrumentilla isommassa tai pienemmässä kokoonpanossa (mm. luokkaorkesterissa ja bändissä)
- oppii laulamaan ryhmässä ja halutessaan yksin orkesterin/bändin säestyksellä
- oppii soittamaan laulamaan ja tuntemaan musiikin eri lajeja ja tyyliä eri aikakausilta
- pääsee halutessaan esiintymään koulun eri juhliin ja myös koulun ulkopuolella järjestettäviin tilaisuuksiin

MUUT VALINNAISAINHEET:

Kotitalous (syventävä valinnaisaine)

Sisältöjä:

- **Ruokarumba rullaamaan:** syvennetään ruoanvalmistuksen ja leivonnän tietoja ja taitoja, valmistetaan ateriakokonaisuuksia ja leivonnaisia arkeen ja juhlaan, syvennetään ruoka-aineiden tuntemusta, tutustutaan ruokavalmisteisiin kiireisen kokin apuna. Tutustutaan tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen monipuolisesti tiedon lähteille.
- **Laatua lautasella:** perehdytään suomalaisten keskeisiin ravitsemusongelmiin, pohditaan ruoka-aineiden valintaan vaikuttavia tekijöitä, hankitaan tietoa ruoan turvallisuudesta, luomu-, lähi- ja kausiruoka, sekä seurataan ruokamailman trendejä ja pohditaan ruoan valintaan vaikuttavia ajankohtaisia tekijöitä. Valmistetaan laadukkaita tuotteita. Yrittäjyysnäkökulmana tarkastellaan myytävien tuotteiden ominaisuuksia.
- **Eriyinen ruokailija:** tutustutaan erityis- ja elämäntaparuokavalioihin, valmistetaan erityisruokavalioille sopivia ruokia.
- **Kotoa ja kaukomailta, mistä ruokakulttuuri syntyy:** suomalaisen ruokakulttuurin erityispiirteitä ja perinteitä, historiaa, valmistetaan tyypillisiä suomalaisia herkkuja, tutustutaan eri ruokakulttuureihin, valmistetaan niille tyypillisiä aterioita. Oppilaat välittävät toisille tietojansa ja osaamistaan.
- **Arkea riittää aina – nyt juhlietaan:** perehdytään juhlan suunnitteluun, valmisteluun ja toteuttamiseen, tutustutaan elämäntaparuokavalioihin, harjoitellaan pöytätapoja ja tarjoilua, valmistellaan juhlia.
- **Kestävän kehityksen silmälasit:** tarkastellaan kulutustottumuksia ympäristön näkökulmasta, toimitaan energiaa, vettä ja materiaaleja säästäen, huolehditaan omasta työympäristöstä, luodaan välittämisen ilmapiiri. Nostetaan ajankohtaisia ekologisia aihepiirejä esille.
- **Oman elämän talousjohtajaksi:** pohditaan rahankäytön rajallisuutta ja valitsijan velvollisuuksia, mitä eläminen maksaa ja mihin rahat kuluvat, kannattaako ostaa vai tehdä itse, vertaillaan erilaisia maksutapoja, tutustutaan kuluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin.
- **Muuttaisinko kotoa – askel aikuisuuteen:** pohditaan itsenäisesti asuvan nuoren kokonaisvastuuta, miten voi asua ja mistä asunnon löytää, kartoitetaan kodin hankintoja ja niiden kustannuksia, perehdytään arjen pyörittämisen ongelmiin.

Kuvataide (syventävä valinnaisaine)

Valinnaisen kuvataiteen tavoitteena antaa monipuolisesti lisävalmiuksia oman kuvailmaisun hallintaan ja syventämiseen kehittäen omia persoonallisia ilmaisutapoja ja valmiutta itsenäiseen, kokeilevaan, tutkivaan ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oman työskentelyn kautta kehitetään myös yhteyksiä taidehistoriaan ja nykytaiteeseen sekä kykyä nauttia kuvataiteesta. Valinnaisessa kuvataiteessa opitaan hyödyntämään ympäristöä, kirjoja, lehtiä, kulttuuripalveluja ja tietotekniikkaa oman työskentelyn ja tiedon hankinnan lähteinä.

Valinnaisessa kuvataiteessa mm.

- kuvataan omia havaintoja ja mielikuvia eri piirustus- ja maalausvälineillä (esim. lyijykynät, tussiterät, hiili, puuvärit, liituvärit, pastellivärit, vesi-, akvarelli-, peite-, akryyli- ja öljyvärit)
- tehdään painolaattoja ja painetaan kuvia (grafiikka)
- muotoillaan ja rakennellaan savesta, kipsistä, muovailuvahoista sekä erilaisista massoista (kuvanveisto)
- tutustutaan digikuvaamiseen ja kuvankäsittelyyn
- opitaan lisää sommittelusta sekä väri- ja muoto-opista
- tarkastellaan taidehistorian, nykytaiteen ja eri kulttuurien kuvamaailman piirteitä teemoittain
- tutustutaan taidenäyttelyihin ja taidekuviin, taiteen ajankohtaisiin ilmiöihin sekä asetetaan omia töitä näytteille
- opitaan tilan kuvaamista, suunnittelua ja rakentamista sekä arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoja ja tyylipiirteitä teemoittain
- osallistutaan oman koulun ja ympäristön viihtyisyyden lisäämiseen liittyviin projekteihin sekä valmistetaan koristeita ja lavastuksia koulun tilaisuuksiin ja juhliin (tilataide, maa- ja ympäristötaide)

Työtavat ja teemat valitaan yhdessä oppilaiden kanssa.

Liikunta tytöt / liikunta pojat (syventävä valinnaisaine)

Opintojen tavoitteena on liikunnan perustietojen ja – taitojen kehittäminen, fyysisen kunnon parantaminen, itsetunnon vahvistaminen, myönteinen asennoituminen liikunnan harrastamiseen, uudet elämykset ja virkistytminen, vastuuntunnon ja yhteistyökyvyn kehittäminen. Jokaiselle oppilaalle pyritään löytämään mieluisia liikuntalajeja ja innostamaan oppilaita liikkumaan myös vapaa-ajalla sekä peruskoulun päätyttyä.

Sisältö:

Valinnaiskurssilla kokeillaan ja harjoitellaan pääosin ryhmän toiveiden mukaan erilaisia liikuntalajeja. Jokainen valinnaisryhmä koostaa yhdessä oman liikuntasuunnitelmansa, yhteistyössä ryhmän opettajan kanssa. Mukana valikoimassa on perinteisiä koululiikuntalajeja, kuten erilaiset palloilulajit, yleisurheilu, luontoliikunta, talviliikunta, musiikkiliikunta, uinti ja muu vesiliikunta, kuntopiirit jne. Lisäksi tutustutaan ryhmän toiveiden ja mahdollisuuksien mukaan myös uusiin tai vieraampiin liikuntalajeihin.

Musiikki (syventävä valinnaisaine)

Valinnainen musiikki soveltuu sekä aloittaville että edistyneille musisoijille. Kurssilla opetellaan yhdessä perustiedot ja -taidot seuraavissa soittimissa: koulusoittimet (mm. laatat ja rytmisoittimet), kitara, basso, rummut ja koskettimet. Valinnaisessa musiikissa oppilas:

- oppii soittamaan valitsemallaan instrumentilla isommassa tai pienemmässä kokoonpanossa (mm. luokkaorkesterissa ja bändissä)
- oppii laulamaan ryhmässä ja halutessaan yksin orkesterin/bändin säestyksellä
- oppii soittamaan laulamaan ja tuntemaan musiikin eri lajeja ja tyyliä eri aikakausilta
- pääsee halutessaan esiintymään koulun eri juhliin ja myös koulun ulkopuolella järjestettäviin tilaisuuksiin

Oppilaat saavat myös itse vaikuttaa valinnaisen musiikin sisältöihin. Tekniikasta kiinnostuneet voivat perehtyä äänentoistojärjestelmiin.

Tekninen työ (syventävä valinnaisaine)

Valinnainen tekninen työ soveltuu oppilaille, jotka ovat kiinnostuneita tekniikasta ja käsityöstä ja aikovat mahdollisesti jatkaa opiskelua teknisellä, taideteollisella tai käsityöalalla. Opiskelun aikana suunnitellaan ja valmistetaan erilaisia käyttö- ja koriste-esineitä erilaisista materiaaleista (metalli- ja puu- ja muovitekniologia). Oppilailla on mahdollisuus tehdä kotiin tarvittavia esineitä, korjata esineitä, koneita ja laitteita sekä perehtyä sähkö- ja koneoppiin, elektroniikan piensarjojen kokoamiseen ja toimintaan, erilaisiin pintakäsittelytekniikoihin ja hitsaus- ja juotostapoihin.

Jokainen oppilas suunnittelee itse tai ryhmässä omat tuotteensa. Valmistamisessa käytetään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja työstökoneita. Työtapana projektiluonteinen työ, johon sisältyy myös työn itsearviointi.

Valinnaisessa teknisessä työssä pyritään oikeiden perustekniikoiden omaksumiseen, laajempien kokonaisuuksien hallintaan ja suunnitelmalliseen työntekoon.

Tekstiilityö (syventävä valinnaisaine)

Valinnaisessa tekstiilityössä syvennetään ja sovelletaan aikaisemmin opittujen tietojen ja taitojen sekä perus- ja erikoistekniikoiden osaamista ja tutustutaan monipuolisesti erilaisiin materiaaleihin, tekstiilien valmistustapoihin ja huoltoon. Samalla opitaan kuluttajatietoihin, perinteeseen ja suunnittelutaitoihin liittyviä asioita. Oppilas määrittelee itselleen omat tavoitteensa ja suunnittelee omaa työskentelyään oman lähtötasonsa ja mielenkiintonsa mukaan valmistaen erilaisia käsityötekniikoita ja materiaaleja käyttäen asusteita tai kodin tekstiilejä. Lisäksi perehdytään mallilehtien käyttöön ja tekstiilituotteiden hoitoon. Valinnainen tekstiilityö on hyvä pohja harrastukselle tai ammatilliseen suuntautumiseen tulevaisuudessa.

Työtapoina ovat esim.

- ompelukoneen ja saumurin käyttö (muodikkaat vaatteet ja sisustustekstiilit)
- neulonta käsin ja neulekoneen käyttö (lapasista neulepaitoihin)
- virkkaus (sisustus ja asusteet)
- kirjonta ja konekirjonta (omaperäisyyttä eri tuotteisiin)

- huovutus (sisustustuotteet, korut, asusteet)
- kankaan värjäys ja painanta
- kankaankudonta (pirtanauhoista mattoihin).

Valinnaisessa tekstiilityössä opitaan:

- soveltamaan tekstiilityön perustietoja ja -taitoja käytäntöön
- valitsemaan ja työstämään materiaaleja erilaisin työvälinein ja tarkoituksenmukaisin menetelmin
- itsenäiseen, vastuulliseen ja oma-aloitteeseen työn suunnitteluun sekä valmiiksi saattamiseen
- käyttämään uusinta teknologiaa työn toteutuksessa ja dokumentoinnissa

Saksa B2-kieli (uusi alkava kieli)

Saksan kieltä puhuu äidinkielenään yli 100 miljoonaa ihmistä Euroopassa. Saksa on yksi Euroopan tärkeimmistä kaupp- ja virkamieskielistä, ja saksalaiset ovat toiseksi suurin matkailijaryhmä maassamme. Nykyään kielitaitoa vaaditaan työelämässä lähes kaikilla aloilla. Saksan kielen taito antaa valmiuksia jatko-opintoihin sekä työelämään ja avaa monia uusia mahdollisuuksia elämässä.

Opintojen tavoitteena on, että oppilas on saanut tietoa kielialueen maista, tavoista ja kulttuureista ja tulee toimeen arkipäivän elämän viestintätilanteissa omaksuttuaan kielen keskeisimpiä sanoja, sanontoja ja fraaseja, osaa keskeisiä kielioppirakenteita ja ymmärtää helpohkoa asiatekstiä sekä osaa laatia lyhyen kirjallisen viestin. Aihepiireinä ovat mm. perhe, ystävät, asuminen, koulumaailma ja asioimistilanteet. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kieltä monipuolisten opetusmenetelmien avulla.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet on kuvattu ko. aineen kohdalla opetussuunnitelmassa.

Englantia käytännössä (soveltava valinnaisaine)

Opintokokonaisuus laajentaa englannin kielen ja englanninkielisten maiden kulttuurin tuntemusta. Tavoitteena on lisätä oppilaan kommunikointivalmiuksia englannin kielellä sellaisissa yhteyksissä, joihin A1-kielen yhteisillä tunneilla ei ole aikaa tai mahdollisuuksia. **Kurssi ei siis ole tukiopetuskurssi**, vaan jo omaksuttuja englannin kielen taitoja syventävä ja laajentava.

Opinnoissa seurataan medioita; uutisia, lehtiä, ajankohtais- ja kulttuuritapahtumia. Suullinen ilmaisu eri muodoissaan, esitelmien ja raporttien laatiminen, luetun ymmärtämisen harjoittelu ja ryhmissä keskustelu englanniksi ovat valinnaisaineen keskeisiä elementtejä. Lisäksi tutustutaan useisiin englanninkielisten maiden juhlapäiviin. Hyödynnetään elokuva-, taide-, ja muuta kulttuuritarjontaa, jota työstetään englannin kielellä. Tutustutaan englanninkielisten kirjailijoiden tuotantoon, harjoitellaan kirjallisuuden arvioimista englanniksi. Opitaan esittelemään omaa kotiseutua ja kotimaata englanniksi. Matkailu -teemaa hyödynnetään omissa esityksissä. Opintojen suunnittelussa pyritään ottamaan huomioon oppilaiden toivomuksia.

